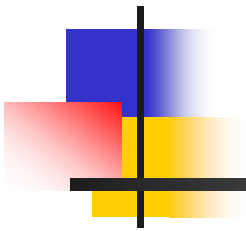

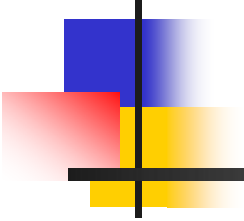
Fellmannian esseeilta 9.11.2011

Erja Kolari

erja.kolari@phnet.fi

Illan ohjelma

-
- 1. Esseen idea kirkkaaksi
 - 2. Kirjoittamisen pelisäännöt
 - esseen rakenne
 - tieteellinen kirjoittaminen
 - 3. Kirjoittajan tarkistuslista
 - lisäavut
 - sudenkuoppien välttäminen

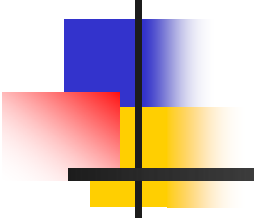

1. Esseiden idea kirkkaaksi

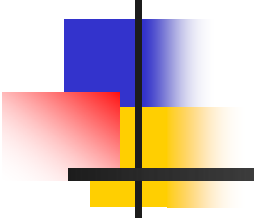
mikä esse on?

mistä esseiden tunnistaa?

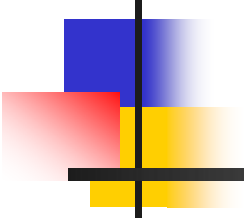
Mikä essee on?

-
- [yliopiston kirjatentin esseetyyppinen vastaus: tästä tarkemmin 23.11.]
 - kirjoitelma, jossa vaaditaan tutkimustiedon omaksumista ja tieteellisen kirjoittamisen hallintaa (usein myös lähdeviitekäytäntöjen hallintaa)

Mikä essee on?

-
- esseestä käy ilmi opitun ymmärtäminen (referaatti tyytyisi toistoon)
 - opittu pohjautuu määriteltyyn lähdekirjallisuuteen
 - kirjoittaja kuvaa, analysoi ja arvioi lähteiden teorioita, käsitteitä ja näkemyksiä
 - lähdemateriaalin vertailu ja tulkinta voivat myös kuulua vaatimukseen

Mikä essee ei ole?

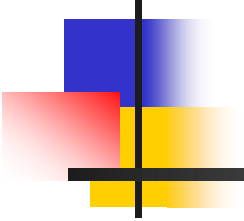
-
- essee ei ole mielipidekirjoitus
 - pysy asiassa ja lähdemateriaalin antamien tulkintojen varassa
 - vahvat näkemykset pois ("kodit ovat hukanneet kasvatusvastuunsa")
 - tieteellisen varovaisuuden ja kriittisyyden pelisäännöt
 - monipuolinen toisaalta-toisaalta -tarkastelu

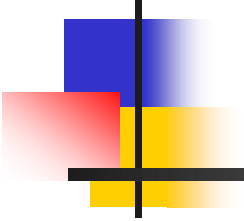
2. Kirjoittamisen pelisäännöt

esseen rakenne ja ulkoasu
tieteellinen kirjoittaminen

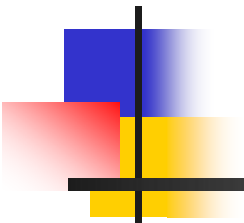
Mistä esseeseen tunnistaa ulkoisesti?

-
- esseellä on ulkoisesti tunnistettavat piirteensä
 - piirteistö syntyy
 - teknisten ohjeiden noudattamisesta
 - kokonaisista lauseista
 - oikeakielisen asiatekstin tuottamasta yleisilmeestä
 - näin ollen
 - visuaaliset tai omaperäiset ja luovat tehokeinot yleensä ei-toivottuja (tarkista tentaattorilta)
 - älä jätä tekstiin listoja tai kopioi siihen kaavioita

Miksi ei mielellään listoja tai kaavioita?

-
- listat ja kaaviot ovat "jäävuoren huippuja", äärimmäisen tiivistä tietoa
 - määrämittäisessä esseessä et ehdi avata niiden sisältöä siinä määrin kuin tarpeen olisi (vrt. lähdekirjallisuuden konteksti)
 - esseessä on kysymys sinun tulkitsemastasi tiedosta: listat tai kaaviot ovat tässä mielessä vasta raakadataa
 - näiden kopiointi voi joskus olla jopa plagiointia, vaikka lähde mainitaankin

Miten lähestyä lähdekirjallisuutta?

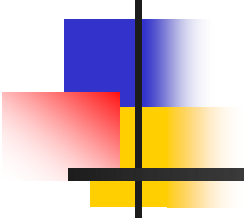
-
- lähesty teoksia silmäillen ja yleisvaikutelmia luoden
 - tutki sisällysluettelo, takakansi, johdanto, loppusanat, kuvat, liitteet
 - ymmärrä teoksia kontekstissaan
 - hae metatieto kirjoittajasta, teorioiden paikasta tieteenalan kartalla jne.

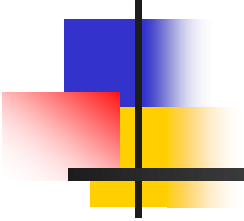
Lukeminen ja kirjoittaminen kulkevat käsi kädessä

- lue esseiden vaatimat teokset huolellisesti ja muistiinpanoja tehden
 - mukana valikointi: toimitetuista teoksista saatat hyödyntää vain joitakin artikkeleita
- teoksista tai niiden osista kannattaa tehdä referaatteja tai muistiinpanoja
 - essee ei tokikaan saa jäädä referaatiksi
 - referaatti vs. essee (vrt. dia 5)

Miten lähestyä kirjoittamista?

-
- esseessä kirjoitetaan kokonaisia lauseita
 - ajattele siis kokonaisia ajatuksia
 - uusi asia on työstettävä osaksi omaa ajattelua – varaa aikaa hyvään lopputulokseen
 - avuksi tulevat kirjoittamasi referaatit ja muistiinpanot
 - irralliset käsitteet, listat ja kaaviot on esseessä sulautettava suorasanaiseksi tekstiksi, mikä vaatii aktiivista työstämistä

Esseellä on rakenne

-
- muodollisesti esseessä on (*sisällys*)
johdanto, ilmiön tarkastelu,
loppupohdinta (ja lähdeluettelo).
 - [vrt. opinnäytteiden IMRD-sääntö:
Introduction, Methods, Results, Discussion]
 - rakenteeseen kuuluu myös määrämitta
(koskee myös eri osien keskinäistä
suhdetta)

Johdanto: tutkimustehtävä esitellään lukijalle

- Johdannossa kerrot lukijalle, mitä aiot selvittää ja mikä on esseesi tarkoitus. Lukijan mielenkiinto on hyvä herättää ja ilmoittaa tiiviisti etenemisjärjestys. Johdannossa esitellyn ja perustellun näkökulman tulisi näkyä läpi työn. Tehtävän jäsentämisen avuksi voit miettiä mitä, miten ja miksi kysymyksiä.
- Esimerkki toteavasta tutkimustehtävästä:
 - "Tässä esseessä pohdin kodin, koulun ja nuorisokulttuurin antamaa kasvatusta ja tarkastelen näin jakautunutta kasvatustavastuuta. Tarkasteluni painopiste on siinä, mitä kasvatuksen hajaantuminen eri vastuutahoille merkitsee."
- Esimerkki kysymysmuodossa olevasta tutkimustehtävästä:
 - "Miten erilaiset perhemuodot vaikuttavat lapseen? Millainen on vertaissuhteiden ja leikin merkitys lapsen kehitykseen?"

Johdanto

- johdannosta on käytävä ilmi että kyse on sinun ajatuksistasi
 - käytä minä-muotoa, ei passiivia tai yksikön kolmatta persoonaa
 - preesens riittää (futuuria ei tarvita)
- johdanto on lyhyt ja tiivis
 - se viittaatko johdannossa käyttämiisi lähteisiin teoksen tarkkuudella, on ratkaistava tapauskohtaisesti

Ilmiön tarkastelu

- ilmiötä tarkastellessasi esittelet mitä käsitteitä, teorioita ja tutkimustuloksia käsittelemääsi aiheeseen liittyä
- mikäli ilmiötä voidaan lähestyä erilaisten teorioiden valossa, pohdi näiden lähestymistapojen eroja ja yhtymäkohtia
- ilmiötä olisi hyvä tarkastella monipuolisesti valitsemastasi näkökulmasta
 - liitä mukaan omaa tietämystäsi ja omaa ääntäsi osoittamaan asian ymmärtämistä

Ilmiön tarkastelu

- jakaantuu yleensä erilaisiin alalukuihin, joista muodostuu looginen kokonaisuus
- kirjoittaja esittää tutkimustietoon perustuvan oman käsityksensä johdannossa ilmoittamistaan ilmiöistä
- pääpaino esseessä on asioiden tarkastelu lähdeteosten pohjalta
 - lisäpisteitä ei välttämättä tule ulkopuolisista lähteistä (Älä näe turhaa vaivaa!)

Ilmiön tarkastelu

- useiden, ehkä ristiriitaisten lähteiden käyttö vaatii tiedon integrointia ja kirjoittajan oman päättelyn esittämistä
- esimerkiksi kotikasvatuksesta on erilaisia määritelmiä, joissa on jotain yhteistä ja jotain erilaista, vaikkapa kotikasvatuksen alan laajuus
- pyri kirjoittamaan reflektoiden muistaen että referointi ilman reflektointia ei anna riittävän hyvää kuvaa asioiden ymmärtämisestä

Otsikointi

- tehtävän pituudesta ja ohjeista riippuen käytettävä pääotsikoita, väliotsikoita ja kappalejakoja
 - juoni ja rakenne elävät otsikoiden varassa
 - esseen pääotsikko hienosäädetään aivan loppuksi
 - liian hierarkista rakennetta vältettävä (kappalejaottelu 3 luvun tarkkuudella on yleensä liikaa, tuloksena on liian lyhyitä kappaleita)

Otsikoinnin jalo taito

- välttä liian laveja otsikoita
 - Kotikasvatus
 - Elinikäinen oppiminen
 - Lapsuus ja nuoruus
 - ...
 - Organisaatioviestintä
- lavea otsikko vaatii tarkentavan alaotsikon
- otsikot voivat olla piirun verran värikkäämpiä kuin itse teksti
 - kysymykset tai lausemuodossa olevat otsikot mielenkiinnon herättäjinä toimivat joskus hyvin

Loppupohdinta

- Loppupohdinnassa kootaan olennaiset asiat yhteen ja kerrotaan mitä ilmiöstä on saatu selville
 - palaa aina lopuksi johdantoon ja katso, että alku ja loppu sointuvat yhteen; usein johdanto on kirjoitettava uusiksi tai muokattava vastaamaan "tutkimusmatkailun" tuloksia; irrallisia "langanpätkiä" ei saisi olla
 - Tarkista ettet esim. puhu kotikasvatuksesta alussa ja perheestä kasvattajana loppupohdinnassa
 - loppupohdinnassa ei oteta enää uusia teorioita tai tarkastelunäkökulmia esille
 - loppupohdinta voi sisältää viittauksen tulevaisuuteen tai esittää kysymyksen, joka jäi kirjoitelmassa vähemmälle huomiolle (vaatisi lisää tarkastelua tms.)

Lähdeluettelo

- Lähdeluettelossa on sukunimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä tekijöiden mukaan ne lähteet, joihin kirjoituksesi perustuu.

Teknisiä ohjeita

- Esseen perusrakenne: kansilehti, sisällys, johdanto, pääluvut ja tarvittaessa alaluvut, pohdinta ja lähdeluettelo
- Avoimen yliopiston esseen tyypillinen pituus noin 10-12 sivua, riviväli 1,5 ja fontti 12 (Times New Roman). Sivujen marginaalit 2,5 cm.
- 10-12 sivuun ei sisälly kansilehti, sisällysluettelo eikä lähdeluettelo
- mukana usein itsearviointiosio (lomake)

Viittaustekniikasta lyhyesti

- Perusidea: lukijan tulisi pystyä erottamaan mikä on kirjoittajan omaa tekstiä ja mikä on jonkun muun kirjoittamaa. Sivunumerot tulee merkitä, paitsi jos viittaat koko teokseen. Lähdeluetteloon merkitään kaikki ne lähteet, joita on käytetty esseessä. Oikeat merkintätavat kannattaa opetella heti, sillä niiden korjaaminen jälkikäteen vie turhaan aikaa ja energiaa.

Viittaustekniikasta

- Sitaatteihin laitetaan suorat lainaukset
(käytetään harvoin!)
- Lehtovaaran (1992, 178) näkemykseen yhtyen: " ..ihmisen situaatio eli elämäntilanne on yksi ihmisen olemassaolon primaarinen rakennetekijä. Ihmistä ei voida käsittää ilman maailmaa, jossa hän elää. Holistinen ihmiskäsitys ja siinä käsite situaatio sitovat yksilön ja ympäristön yhteen. Maailma on mukana ihmisen todellistumisessa rakennetekijänä".

Viittaustekniikasta

- Jos piste on vain sulkujen ulkopuolella, viitataan edelliseen lauseeseen.
- Tutkimuksessa on tarkoituksena tarkastella myös ihmisten toiminnan taustalla olevia ilmiöitä. Erot eri ihmisten tai havaintoyksiköiden välillä ovat tärkeitä laadullisessa analyysissä, koska juuri ne antavat johtolankoja siitä, mistä jokin asia johtuu tai mikä tekee sen ymmärrettäväksi (Alasuutari 1995, 34).

Viittaustekniikasta

- Jos piste on sulkujen edessä ja sisällä, viitataan useampaan kuin yhteen lauseeseen.
- Yleensä laadullisen tutkimuksen yhteydessä katsotaan aineistoa olevan tarpeeksi, kun uudet tapaukset eivät tuota enää uutta tietoa. Kuitenkin aineistoa tarvitaan juuri sen verran, kuin on aiheen kannalta välttämätöntä. (Eskola & Suoranta 1999, 62–63.)

Viittaustekniikasta

- Jos viitataan kahteen tai useampaan lähteeseen, erotetaan ne puolipisteellä.
- Narratiivinen lähestymistapa on vaihtoehto ajattelun kehittymiseen liittyvälle taso- ja vaiheteorioille. Narratiivinen ajattelu perustuu konstruktivistiseen, tulkitsevaan epistemologiaan. (Bruner 1996, 19; Rossiter 1999; Tolska 2002, 78-79.)

Viittaustekniikasta

- Jos viitataan saman tekijän eri vuosina julkaistuihin teoksiin, merkitään ne ikäjärjestyksessä vanhimmasta tuoreimpaan
- Mitä sitten on hyväksyttävä kasvatus tai millaista kasvatuksen pitäisi nykyisin olla? Yksiselitteistä vastausta, jota voitaisiin soveltaa kaikkien lasten kasvatukseen, on vaikea määritellä. On kuitenkin olemassa kehityspsykologista tietoa siitä, millainen kasvatus vaikuttaa lapsen kehitykseen negatiivisesti tai positiivisesti. (Baumrind 1989; 1996; Chen & Kaplan 2001; Demo & Cox 2000; Keller 2000; Pulkkinen 1984, 1994, 1997.) Hyvää kasvatusta voidaan luonnehtia myös kasvatustilanteesta näkökulmasta (Lehtovaara 1992; Puolimatka 1999a; Värri 2000a). Eri tieteenalojen edustajat ovat yhtä mieltä siitä, että vanhempien antamaa kasvatusta tarvitaan.

Viittaustekniikasta

- Jos viitataan kahteen samana vuonna julkaistuun teokseen, merkitään ne pienillä kirjaimilla seuraavaan tapaan (myös lähdeluetteloon.):
- Värri korostaa, että vaikka vanhemmuus ja lapsuus ovat historiallisesti muuttuvia ilmiöitä, kasvatusvastuu velvollisuuksineen säilyy muuttumattomana vanhemmilla. Kysymykseen mitä on hyvä kasvatus, on jokaisen vastattava itse. Kysymys on toisaalta ajaton ja toisaalta ajallinen, sillä jokaisen kasvattajan on ratkaistava kantansa siihen sukupolvesta toiseen. (Värri 2000b, 131,136.) Erityisesti Värri painottaa, että sosialisatio ei saa olla kasvatuksen päämäärä, vaikka se kasvatukseen kuuluukin, vaan päämääränä tulee olla yksilön omaksi itseksi tuleminen (Värri 2000a, 143).

Viittaustekniikasta

- Viittaus toissijaiseen lähteeseen
- Päiväkotihenkilökunnan, päättäjien, lasten vanhempien ja lasten itsensä ajatukset laadusta eroavat toisistaan (Lahikainen & Rusanen 1992, Hujala-Huttusen & Tauriaisen 1995, 10 mukaan).
- Tai
- Hujala, Huttunen ja Tauriainen (1995, 10) toteavat, että Lahikaisen ja Rusasen (1992) mukaan päiväkotihenkilökunnan, päättäjien, lasten vanhempien ja lasten itsensä ajatukset laadusta eroavat toisistaan.
- Lähdeluetteloön merkitään vain ensisijainen lähde eli tässä Hujala ym.
- (Ks. tarkemmin esim. Hirsjärvi ym. 2004. Tutki ja kirjoita.)

Lähdeluettelo

- Teokset ovat aakkosjärjestyksessä tekijän mukaan. Toimitetuista teoksista merkitään lähdeluetteloon erikseen ne artikkelit, joita on käytetty. Itse teosta ei merkitä erillisesti.
- Merkintä: kuka, aika, otsikko, missä (kustantajan kotipaikka ja kustantaja)
- Tarkista myös, onko teos:
 - ensipainos, toinen, kolmas jne.
 - korjattu painos
 - suomennettu
 - käännetty

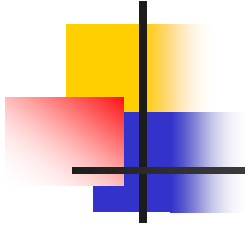
Lähdeluettelo

- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. (3. painos) Jyväskylä: Gummerus.
- Jallinoja, R. 2000. Perheen aika. Helsinki: Otava
- Pantzar, M. 1998. Arvomurros on myytti: liikkeellä kohti elämisyhteiskuntaa. Teoksessa Kajaste, K. (toim.) Arvomme yhteiskunnassa. Helsinki: Edita, 31–48.

Aiheet tai teemat eivät vielä ole otsikoita (esimerkki)

- Tehtävänanto: Perehdy ensin alustavasti valitsemaasi kolmeen teokseen, jotka ovat eri osa-alueilta. Valitse tämän jälkeen esseiden teema eri vaihtoehdoista ja muokkaa aihetta haluamaasi suuntaan. Tarkoituksena on, että otsikoit itse esseesi sen mukaisesti, minkä näkökulman otat. *Huomaa että voit säätää otsikkoa alaotsikon avulla omannäköiseksi.*
- Aiheet
- 1. *Kasvatusvastuu - kenen oikeus ja kenen velvollisuus?*
- 2. *Lapsuus ja nuoruus ennen ja nyt*
- 3. *Koulutuksen kulttuuristen muutosten kehitys*
- 4. *Koulutus, työelämä ja vapaa-ajan toiminta oppimisympäristöinä*
- 5. *Oppia ikä kaikki - elinikäisen oppimisen merkitys nyky-yhteiskunnassa*
- 6. *Aikuinen oppijana*
- 7. *Vanhemmuus, opettajuus ja asiantuntijuus – vaikuttamisen ja vallan ydinkysymyksiä*

3. Kirjoittajan tarkistuslista

lisääavut

sudenkuopat ja niiden välttäminen

eli kirjoittajan kielenhuolto

Ohjeita kirjoitusprosessiin

- lue valitsemasi kirjat (hanki ne hyvissä ajoin, jopa jo ennen kurssin alkua)
- kirjoita lukiessasi muistiin mistä kirjasta (myös sivu) löytyy aihealueeseesi liittyvää asiaa (vihko on hyvä muistiinpanoväline, tarralaput hyvä muistiapu)
- muistele samalla, mitä olet aikaisemmin asiasta oppinut

Hyödynnä Avoimen omat sivustot

- "Oppimistehtävänä tieteellinen essee" ja Avoimen sivuilla olevat yleisohjeet tarjoavat yleispätevää ohjeistusta:
 - <http://www.avoin.helsinki.fi/opiskeluntaito/index.htm>

Ohjeita kirjoitusprosessiin

- älä kirjoita yhtään sellaista sanaa tai lausetta, jota et itse ymmärrä
- jos et ymmärrä, mieti, pohdi, lue uudelleen; usein asiat aukenevat kun niiden pariin palaa uudestaan
 - myös tästä syystä on tärkeää varata lukemis- ja kirjoittamisprosessille aikaa
- anna esseesi ystäväsi luettavaksi - jos hän ei ymmärrä jotain, korjaa tekstiäsi

Ohjeita kirjoitusprosessiin

- tee otsikoista mielessäsi ensin kysymyksiä
- tarkista vastaako lukujesi sisältö otsikkoa ja voiko yhden kappaleen perusajatuksen tiivistää yhdeksi lauseeksi
 - kappaleet ja luvut alalukuineen toimivat tekstin jäsentäjinä
- tarkista lopuksi kertovatko alku ja loppu samasta työstä
- eteneekö esseesi loogisesti?
- ovatko aikamuodot loogisia vai onko hyppelehtemistä jopa saman kappaleen sisällä?

Ohjeita kirjoitusprosessiin

- esseen kirjoittaminen vaatii useamman kirjoituskerran: kukaan ei kirjoita valmista tekstiä heti
- aloita siis työskentely vielä tänään!
 - kirjoita työotsikko, josta jatkat huomenna: aivosi ovat jo tehtävän kimpussa
- esseen kirjoittaminen ei ole helppoa – siinä on sen yksi juju :)

Jos tieteellinen ilmaisu on uutta

- tieteellisen tekstin lukeminen kouluttaa myös tieteelliseen kirjoittamiseen
- opettele peesaamaan – hengitä lähdeteosten ilmaa ilmaisuineen ja tyyleineen
- tarkkaile myös lähdeviiteteknisiä asioita, otsikoiteja jne. ja ota näistä häpeilemättä mallia!
 - huomaa kuitenkin, että tehtävää varten saadut kirjoitusohjeet saattavat hieman poiketa näistä

Jos tieteellinen ilmaisu on uutta

- huomaa että lähdeviitekäytännöt voivat vaihdella mm. ammattikorkeakoulun ja yliopiston kesken
 - on noudatettava tehtävän ohjeita
 - jos ohjeita ei ole tarkkaan määritelty, ole johdonmukainen niiden ohjeitten soveltamisessa, joita tehtävässäsi sovellat

Rohkaisua kirjoitusprosessiin

- älä ole liian kriittinen ensimmäisiä tuotoksia kohtaan - ne tuntuvat alussa hirveiltä ;)
 - joka kerta, kun palaat työsi ääreen, se etenee
- laadi itsellesi aikataulu ja pidä siitä kiinni
 - kirjoita esim. 30 minuuttia joka päivä
- kun ei suju, mene ulos, tee ihan jotain muuta, rentoudu
 - palattuasi työn ääreen solmut ovat auenneet

Tyypillisimmät "virheet"

- kirjoitetaan vaikeasti tai epäselvästi
 - selkeästi ajateltu on selkeästi kirjoitettu
- essee ei etene loogisesti
- lähteitä ei ole reflektoitu, vain referoitu
- mukana on liikaa omaa, löysää ja kuvailevaa tekstiä
 - älä kuvaa jo tehtyä tai tulevaa ("kuten jo totesin"; "siirryn nyt tarkastelemaan entisajan kasvatusta")
- essee on liian lyhyt tai liian pitkä
 - riviväli voi olla 1 (ylipituus ja lisäksi hankala lukea) tai 2 (lyhyys)

Tyypillisimmät "virheet" syntaksin suhteen

- syntaksi eli lauseenrakenne kärsii, jos asiaa ei ole ensin selkeästi ajateltu itse
- liian pitkät lauseet tuottavat epäselvää syntaksia virheineen
 - yli 3 rivin mittainen lause on varmasti liian pitkä
- yksi lause ei voi muodostaa erillistä kappaletta, kappaleet ovat liian lyhyitä (pari riviä) tai liian pitkiä (jopa puoli sivua)

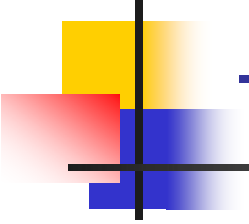
Tarkkuutta viittaussuhteisiin

- subjekti on yksikössä, mutta siihen viitataan monikossa tai päinvastoin
 - "Nuoriso on kaikkina aikoina saanut helposti osakseen arvostelua ja he ovat saaneet kamppailla osoittaakseen kunnollisuuttaan."

Tyypillisimmät "virheet"

- subjektin ja predikaatin kongruenssi ei toimi
 - "Yhä useammat opettajat katsoo, että kasvatusvastuu on siirtynyt liikaa heille."
- kapulakielisyys ja muoti-ilmaisut
 - välttä termejä mahdollistaminen, koskien, resurssi, haaste...
- epäonnistuneet kielikuvat, puhekieli
 - "Koulu-uudistus voi mennä läskiksi, jos..."

[Syntaksioppia: korjaa lauseet – jos tarpeen?]

- *"Yksilöllisen kasvun tarpeet ja yksilölle tarjotut koulutusmahdollisuudet olisi oltava suhteessa yhteiskunnan sen ajan tarpeisiin."*
- *"Ihminen haluaa olla oman elämän subjekti, vaikka se alue, miten voi vaikuttaa omiin asioihin, kapenee iän myötä vaihe vaiheelta."*